

ศิลปวัฒนธรรม
ART & CULTURE

สารบัญ

จักรพรรดิราช

คำนำเสนอ	(๕)
คำนำ	(๑๖)

ยกเข้า	๒
---------------	----------

๑ แนวคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ หรือผู้นำรัฐไทยสมัยจารีต	๑๓
---	-----------

คติแบบเทวราชา	๑๕
คติแบบธรรมราชาและธรรมราชาธิราช	๒๐
คติแบบพระโพธิสัตว์	๒๓
คติแบบราชনীติ	๒๔
คติแบบจักรพรรดิราช	๒๗
ความเป็นมาของคตินี้จักรพรรดิราชในศาสนาพราหมณ์	๒๗
คตินี้จักรพรรดิราชในพุทธศาสนาเถรวาท	๒๘
คตินี้จักรพรรดิราชในพุทธศาสนาเถรวาท	๓๑
การสำแดงลักษณะทางธรรมของชนชั้นนำในหมู่รัฐจารีต	๓๕

๒ แนวคิดเรื่องคตินี้จักรพรรดิราช ของชนชั้นนำไทยสมัยอยุธยา (พ.ศ. ๒๑๗๒-๒๓๑๐)	๔๖
---	-----------

แนวคิดเรื่องคตินี้จักรพรรดิราชในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๔๘
แนวคิดเรื่องคตินี้จักรพรรดิราชกับการสร้างลพบุรีเมืองธรรม	
ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๕๐
คือปทัศตุลิวัดในแง่จักรวรรดิกับการรักษาผลประโยชน์	
ทางเศรษฐกิจของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๕๐

แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชกับการรักษาพระราชอำนาจ ของสมเด็จพระนารายณ์	๖๕
เสถียรภาพทางการเมืองของสมเด็จพระนารายณ์	๖๕
แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชในการรักษาพระราชอำนาจ ของสมเด็จพระนารายณ์	๖๗
แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชเบื้องหลังการประดิษฐาน พุทธศาสนาในลังกาสยามสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ	๗๒
คติจักรพรรดิราชในเบื้องหลังการส่งทูตมาขอพุทธศาสนา ไม่ประดิษฐาน ณ ลังกา	๗๖
คติจักรพรรดิราชกับการพยายามจัดระเบียบแบบแผน การนับถือพุทธศาสนาให้ลึกลง	๘๒
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเรื่องคติจักรพรรดิราช ในชนชั้นนำไทยสมัยอยุธยา	๘๕
การศึกและการเรียนรู้เรื่องโลกและจักรวรรดิของชนชั้นนำไทย สมัยอยุธยา	๘๖
การสงครามและความมั่นคง : เหตุแห่งการที่กบฏปริมณฑล อันจำกดของชนชั้นนำไทย	๘๖
ตะวันตก เครื่องเทศและอาณานิคมกับการเปลี่ยนแปลงคติจักรพรรดิราช	๘๕

๓ ความรู้เรื่องโลกและจักรวรรดิ

และการนิยามตัวตนผ่านคติจักรพรรดิราช ของชนชั้นนำไทย	๑๑๐
โลกทัศน์ของชนชั้นนำไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย	๑๑๕
ลักษณะเฉพาะของแนวคิดคติจักรพรรดิราชในชนชั้นนำไทย สมัยอยุธยา	๑๒๒
ลักษณะและความหมายของคติ "จักรพรรดิ" ในชนชั้นนำไทย	๑๒๕
การนิยามลักษณะเฉพาะของคติจักรพรรดิราชผ่านที่ตั้งของ "ชมพูทวีป" "นิตยประเทศ" และ "ปัจฉิมประเทศ"	๑๒๘
ชนชั้นนำไทยกับการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ในภูมิศาสตร์แบบโคโรนัม "ราชาธิราช" และพระเจ้าจักรพรรดิ : เจ้าปริมณฑลอันจำกด	๑๒๙
ในโลกแห่งความเป็นจริง	๑๓๓
"จงถือน" ความสัมพันธ์ระหว่างจักรวรรดิราชกับแนวคิดจักรพรรดิราช แบบไทย	๑๓๗

๘ แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราช ในสมัยธนบุรีถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. ๒๓๑๑-๒๓๖๗)

๑๕๕

แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ๑๕๕

ภาพบ้านเมืองหลังเสียกรุงกับการสร้างดินแดนใหม่ ๑๕๘

"มหาสมุทราชาโพธิสัตว์" ยุคการแผ่สูงสุดภายในรัฐ ๑๕๗

ลักษณะเฉพาะของแนวคิดจักรพรรดิราชสมัยธนบุรี ๑๖๓

แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราช

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ๑๖๕

สมมติราชาโพธิสัตว์ยุคต้นการแผ่การมีอำนาจภายในรัฐ ๑๖๗

คติจักรพรรดิราช "ความเจ้าเกิน" ในระบอบความสัมพันธ์รัฐจารีต ๑๖๓

คติจักรพรรดิราชของพระโพธิสัตว์ในระบบความสัมพันธ์รัฐจารีต ๑๖๘

คติจักรพรรดิราชความเจ้าเกินตามโบราณราชประเพณี ๑๘๒

คติจักรพรรดิราช : พระเกียรติยศทรงกษัตริย์ ๑๘๖

๘ ผลกระทบของชาติตะวันตกต่อแนวคิด เรื่องคติจักรพรรดิราชในชนชั้นนำไทย

๑๕๖

จักรวรรดินิยมอังกฤษปะทะคติจักรพรรดิราช

ในความสัมพันธ์รัฐจารีต ๑๕๗

พม่าเสียเมือง : การรับอิทธิพลของคติจักรพรรดิราชในหมูชนชั้นนำไทย ๑๕๘

เสียเมืองมณฑล : การเสียดินแดนในบริเวณตอนใต้ของภูมิภาคอินโดจีน ๒๐๗

รัฐในอาณัติ : เวียดนาม, หลวงพระบาง และจำปาศักดิ์ ๒๑๐

จีนแดง : การล่มสลายของภูมิภาคตะวันออกไกลในภูมิภาคอินโดจีน ๒๑๕

ไทรบุรีและมลายู : ปลายแหลมมลายูดินแดนที่บริเตนตอลองจำกัดแนวโน้มไปฝั่ง ๒๑๘

จักรพรรดิราชได้กลับ : นโยบายแก้ไขปัญหาอิทธิพลอังกฤษ

ของชนชั้นนำไทย ๒๒๐

ป้องกันการค้าเสรี ๒๒๕

ไม่มอบสิทธิการค้า ๒๒๖

รักษามืองมั่นจุดยุทธศาสตร์ ๒๒๗

แก้ไขปัญหาคมนาคมเข้าไปในเขตแดนอังกฤษ ๒๒๘

ใช้อำนาจในบริเวณตอนใต้จำกัด ๒๒๖

การค้าน้ำมัน ๒๒๕

แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชาและการรื้อฟื้นพระราชอำนาจ ของชนชั้นนำไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๒๗
แนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๓๐
การรื้อฟื้นพระราชอำนาจและขานรับแบบพระจักรพรรดิราชา	๒๓๖
ผลกระทบความรู้จากตะวันตกต่อแนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชา ในชนชั้นนำไทย	๒๔๒
<i>การเข้ามาของบทบาทของคณะมิชชันนารี</i>	๒๔๒
<i>ผลกระทบความรู้จากตะวันตกต่อแนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชา</i> <i>ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว</i>	๒๔๕
<i>ผลกระทบความรู้จากตะวันตกต่อคตินิยมชนชั้นนำไทย</i> <i>ศึกษาจากตัวรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ โคลงต่างภาษา</i> <i>และหนังสือแสดงวิภาษานูกิจ</i>	๒๕๙
<i>ความคลี่คลายแนวคิดเรื่องคติจักรพรรดิราชาในชนชั้นนำไทย</i>	๒๖๓

บทสรุป

๒๘๐

บรรณานุกรม

๒๘๖